

รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์
Weekly Epidemiological Surveillance Report, Thailand

ปีที่ 44 ฉบับที่ 29 : 26 กรกฎาคม 2556

Volume 44 Number 29 : July 26, 2013

สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข / Bureau of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health

เชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ (Cyclovirus-Vietnam) ในผู้ป่วยติดเชื้อระบบประสาทส่วนกลาง แบบเฉียบพลันประเทศเวียดนาม

(Identification of a new Cyclovirus in cerebrospinal fluid of patients with acute central nervous system infections)

✉ soawapak@gmail.com

แปลและเรียบเรียงโดย วัชรวิทย์ แก้วนอกเขา และเสาวพักตร์ ฮั่นจ้อย
สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

การติดเชื้อระบบประสาทส่วนกลางแบบเฉียบพลันเป็นสาเหตุสำคัญของการป่วยและตายในประเทศเขตร้อนโดยที่แพทย์ยังคงไม่สามารถวินิจฉัยสาเหตุการเกิดโรคได้ ปัจจุบันมีความพยายามในการค้นคว้าวิธีการใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการตรวจวินิจฉัยโรคโดยเฉพาะการตรวจสารพันธุกรรมทางชีวโมเลกุล กลุ่มนักวิจัยของ Wellcome Trust ร่วมกับนักวิจัยในประเทศเวียดนามได้ใช้วิธี amplified fragment length polymorphism (AFLP)-based virus discovery assay (VIDISCA) และศึกษาถึงการเรียงลำดับเบสของเชื้อไวรัสในผู้ป่วยสงสัยติดเชื้อระบบประสาทส่วนกลางแบบเฉียบพลันตลอดสายพันธุกรรม (Full-genome sequences) พบเชื้อไวรัสชนิดใหม่อยู่ใน family Circoviridae Genus Cyclovirus จากการตรวจตัวอย่างน้ำไขสันหลังผู้ป่วยชาวเวียดนาม 2 ราย ในเบื้องต้นได้มีการตั้งชื่อเชื้อไวรัสชนิดใหม่นี้ว่า cyclovirus-Vietnam (CyCV-VN)

ต่อมากลุ่มนักวิจัยในประเทศเวียดนามได้ทำการศึกษาขนาดของปัญหาเชื้อไวรัส CyCV-VN เพิ่มเติมในกลุ่มผู้ป่วยติดเชื้อระบบประสาทส่วนกลางแบบเฉียบพลันที่อยู่ในโครงการศึกษาแบบไปข้างหน้าเพื่อค้นหาสาเหตุของการติดเชื้อประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้ป่วยเด็กที่สงสัยติดเชื้อไวรัสไซ้สมองอักเสบ ในโรงพยาบาลเด็กแห่งหนึ่ง

เมืองโฮจิมิน ในปี พ.ศ. 2547 จำนวน 194 ราย 2) กลุ่มผู้ป่วยผู้ใหญ่ที่สงสัยติดเชื้อไวรัสไซ้สมองอักเสบที่เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาลเวชศาสตร์เขตร้อน เมืองโฮจิมินระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2551 จำนวน 291 ราย และ 3) กลุ่มผู้ป่วยเด็กและผู้ใหญ่ที่สงสัยติดเชื้อระบบประสาทส่วนกลางที่เข้ารับการรักษาเป็นผู้ป่วยในของโรงพยาบาลจังหวัด จำนวน 13 แห่ง จากภาคกลางและภาคใต้ของประเทศเวียดนาม ระหว่างปี พ.ศ. 2551 - 2553 จำนวน 1,241 ราย จากนั้นได้ทำการสุ่มตัวอย่างน้ำไขสันหลังแบบง่ายจำนวน 642 ตัวอย่างจากกลุ่มผู้ป่วยในโครงการศึกษาแบบไปข้างหน้าทั้ง 3 กลุ่มที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เพื่อนำมาตรวจหาสารพันธุกรรม (DNA) ของเชื้อไวรัส CyCV-VN ด้วยวิธี CyCV-VN specific real time PCR นอกจากนั้นแล้วได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเชื้อไวรัส CyCV-VN ในสุกรและสัตว์ปีก เนื่องจากเชื้อไวรัสกลุ่ม Circovirus ก่อให้เกิดโรคเฉพาะในสัตว์ปีกและสุกรโดยสัตว์ปีกจะมีอาการซึม เบื่ออาหาร และให้ผลผลิตลดลง ในสุกรจะมีอาการทางระบบทางเดินหายใจ ระบบทางเดินอาหาร ระบบสืบพันธุ์ ผิวหนังอักเสบ โดยกลุ่มนักวิจัยได้เก็บมูลไก่ 12 ตัวอย่าง มูลเป็ด 33 ตัวอย่าง และมูลสุกร 20 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นสัตว์ที่เลี้ยงอยู่ในจังหวัดที่พบผู้ป่วยที่ตรวจพบเชื้อไวรัสชนิดใหม่นี้รายแรกอาศัยอยู่

◆ เชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ (Cyclovirus-Vietnam) ในผู้ป่วยติดเชื้อระบบประสาทส่วนกลางแบบเฉียบพลันประเทศเวียดนาม	449
◆ การระบาดของโรคไข้เลือดออกในศูนย์พักพิงชายแดนไทย-เมียนมาร์ วันที่ 1 มกราคม - 16 กรกฎาคม 2556	451
◆ สรุปรายงานการระบาดของโรคในรอบสัปดาห์ที่ 29 ระหว่างวันที่ 14 - 20 กรกฎาคม 2556	454
◆ ข้อมูลรายงานโรคเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์ที่ 29 ระหว่างวันที่ 14 - 20 กรกฎาคม 2556	459

วัตถุประสงค์ในการจัดทำ รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาประจำสัปดาห์

1. เพื่อให้หน่วยงานเจ้าของข้อมูลรายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา ได้ตรวจสอบและแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
2. เพื่อวิเคราะห์และรายงานสถานการณ์โรคที่เป็นปัจจุบัน ทั้งใน และต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการนำเสนอผลการสอบสวนโรค หรืองานศึกษาวิจัยที่สำคัญและเป็นปัจจุบัน
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานทางระบาดวิทยาและสาธารณสุข

คณะที่ปรึกษา

นายแพทย์สุชาติ เจตนเสน นายแพทย์ประจักษ์ ภูนาตล
นายแพทย์ธวัช ฉายนียโยธิน นายแพทย์ประเสริฐ ทองเจริญ
นายแพทย์คำนวณ อึ้งชูศักดิ์ นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
นายองอาจ เจริญสุข

หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นายแพทย์ภาสกร อัครเสวี

บรรณาธิการประจำฉบับ : บริมาศ ตักดีศิริสัมพันธ์

บรรณาธิการวิชาการ : นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
สัตวแพทย์หญิงเสาวพักตร์ อินจ้อย

กองบรรณาธิการ

บริมาศ ตักดีศิริสัมพันธ์ พงษ์ศิริ วัฒนาศุภกิตต์

ฝ่ายข้อมูล

สมาน สุขุมภรณ์จินันท์ ตติธินันท์ มาแอดเดียน พิชรี ศรีหมอก
น.สพ. ธีรศักดิ์ ชักนำ สมเจตน์ ตั้งเจริญศิลป์

ฝ่ายจัดส่ง : พิรยา ดล้ายพ้อแดง เชิดชัย ดาราแจ้ง สวัสดิ์ สว่างชม

ฝ่ายศิลป์ : บริมาศ ตักดีศิริสัมพันธ์

สื่ออิเล็กทรอนิกส์ : บริมาศ ตักดีศิริสัมพันธ์ พิรยา ดล้ายพ้อแดง

แนวทางการเฝ้าระวังใช้หัตถ์ในคน

- แนวทางการเฝ้าระวังใช้หัตถ์ในคน
- แบบส่งตัวอย่างเพื่อตรวจวินิจฉัยผู้ป่วยสงสัยใช้หัตถ์ใหญ่/ใช้หัตถ์นก
- แบบแจ้งผู้ป่วยกลุ่มอาการคล้ายใช้หัตถ์ใหญ่ (AI) ในข่ายเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา (AI 1)
- แนวทางการส่งตัวอย่างตรวจเชื้อใช้หัตถ์นก
- แบบสอบสวนผู้ป่วยสงสัยใช้หัตถ์ใหญ่ใหญ่/ใช้หัตถ์นก (AI-2)

สามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์สำนักโรคระบาดวิทยาในกรณีพบผู้ป่วยสงสัยใช้หัตถ์นก ให้กรอกแบบรายงานผู้ป่วยอาการคล้ายใช้หัตถ์ใหญ่ส่งสำนักโรคระบาดวิทยา ภายใน 24 ชั่วโมง มาที่ outbreak@health.moph.go.th หรือโทรสารที่หมายเลข 0-2591-8579 หรือ แจ้งทางโทรศัพท์ที่ หมายเลข 0-2590-1882, 0-2590-1876, 0-2590-1895

ส่งบทความ ข้อคิดเห็น หรือพบความคลาดเคลื่อนของข้อมูล

กรุณาแจ้งมายังกลุ่มจัดการความรู้และเผยแพร่วิชาการ สำนักโรคระบาดวิทยา
E-mail: panda_tid@hotmail.com หรือ weekly.wesr@gmail.com

ผลการศึกษาพบว่า 26 ตัวอย่างจากจำนวนทั้งหมด 642 ตัวอย่าง หรือ ร้อยละ 4 พบ DNA ของเชื้อไวรัส CyCV-VN ในน้ำไขสันหลัง โดยตรวจพบในผู้ป่วยทุกกลุ่มอายุตั้งแต่น้อยกว่า 1 ปี จนถึงมากกว่า 60 ปี มีอัตราตายในกลุ่มผู้ป่วยยืนยันติดเชื้อไวรัส CyCV-VN ร้อยละ 4 จากผู้ป่วยยืนยันทั้ง 26 ราย มีบางรายที่กลุ่มนักวิจัยได้ทำการเก็บอุจจาระจากทวารหนัก 5 ราย ตรวจพบเชื้อไวรัส CyCV-VN 1 ราย เก็บตัวอย่างจากคอหอย 4 ราย ตรวจพบเชื้อ 1 ราย และเก็บตัวอย่างน้ำเหลือง 3 ราย แต่ตรวจไม่พบเชื้อ ส่วนการศึกษาในสัตว์ พบ DNA ของเชื้อไวรัส CyCV-VN ในมูลสุกร 12 ตัวอย่างจาก 20 ตัวอย่าง (ร้อยละ 60) พบเชื้อในมูลไก่ 12 ตัวอย่างจาก 12 ตัวอย่าง (ร้อยละ 100) และพบเชื้อในมูลเป็ด 14 ตัวอย่างจาก 33 ตัวอย่าง (ร้อยละ 42) และได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมระหว่างเชื้อที่ตรวจพบในคนและในสัตว์ พบว่ามีความเหมือนกันมากกว่า ร้อยละ 97

จากผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า เชื้อไวรัส CyCV-VN ตรวจพบได้ในผู้ป่วยทุกกลุ่มอายุ แม้ว่าจะตรวจพบเชื้อไวรัสนี้ได้จากตัวอย่างน้ำไขสันหลังที่เก็บไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ก็ยังถือได้ว่าเป็นโรคอุบัติใหม่ได้ จากการที่ตรวจพบเชื้อไวรัสในตัวอย่างอุจจาระของผู้ป่วย จึงมีความเป็นไปได้ที่จะมีการติดต่อผ่านทางอาหาร หรือการสัมผัสอุจจาระผ่านทางปาก และมีความเป็นไปได้ค่อนข้างมากที่น้ำจะมีการติดต่อจากสัตว์ไปสู่คน เนื่องจากอัตราการตรวจพบในตัวอย่างอุจจาระจากสัตว์ค่อนข้างสูงและมีความสัมพันธ์ทางพันธุกรรมกับเชื้อที่ตรวจพบในคน ซึ่งควรดำเนินการศึกษาต่อไปเพื่อยืนยันความเป็นไปได้ของการที่เชื้อไวรัส CyCV-VN จะเป็นเชื้อก่อโรคติดต่อระหว่างสัตว์และคน

บทบรรณาธิการ

การที่มีผู้วิจัยในประเทศเวียดนามได้พยายามคิดค้นวิธีใหม่ๆ ในการตรวจโรค จนสามารถพบเชื้อ CyCV-VN จากน้ำไขสันหลังและอุจจาระผู้ป่วยที่มีการติดเชื้อระบบประสาทส่วนกลางแบบเฉียบพลันได้ ในเวลาเดียวกันก็ตรวจพบเชื้อ CyCV-VN ในอุจจาระสัตว์ทั้งสัตว์ปีกและสุกรในระยะเวลาเดียวกันกับที่อยู่ของผู้ป่วย และยังพบว่าสารพันธุกรรมของไวรัสทั้งนี้ทั้งจากคนป่วยและสัตว์มีความเหมือนกันมากกว่า ร้อยละ 90 จึงสันนิษฐานว่าเชื้อ CyCV-VN น่าจะเป็นเชื้อก่อโรคตัวใหม่ที่ติดต่อระหว่างสัตว์และคน ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่วงการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศไทย และประเทศใกล้เคียง ในการตรวจวินิจฉัยโรค การรักษา และการควบคุมป้องกันโรคในผู้ป่วยติดเชื้อระบบประสาทส่วนกลางแบบเฉียบพลัน โดยเฉพาะในท้องที่ที่ประชาชนมีอาชีพเลี้ยงสุกร และสัตว์ปีกต่อไป

น.สพ. ประวิทย์ ชุมเกษียร
ที่ปรึกษาสำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

เอกสารอ้างอิง

1. Tan LV, Doorn HR, Nghia HDT, Chau TTH, Tu LTP, de Vries M, et al. Identification of a new Cyclovirus in cerebrospinal fluid of patients with acute central nervous system infections. mBio 4(3):e00231-13.doi:10.1128/mBio.00231-13.

การระบาดของโรคไข้เลือดออกในศูนย์พักพิงชายแดนไทย-เมียนมาร์ วันที่ 1 มกราคม – 16 กรกฎาคม 2556

Dengue Outbreak in Temporary Shelters Thai-Myanmar Border, January 1 - July 16, 2013

✉ paphanij@gmail.com

ภาานิจ สวงโท

สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

สืบเนื่องจากการรายงานข่าวในสื่ออิเล็กทรอนิกส์จากสำนักข่าวในประเทศเมียนมาร์ เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2556 พบการระบาดของโรคไข้เลือดออกมีผู้ป่วยมากกว่า 200 ราย และเสียชีวิต 3 ราย (ในศูนย์พักพิงบ้านนุโพ อำเภอพบพระ 2 ราย และศูนย์พักพิงบ้านแม่หละ อำเภอท่าสองยาง 1 ราย)¹ ดังนั้นสำนักกระบาดวิทยาจึงได้ตรวจสอบข้อมูลจากระบบเฝ้าระวังโรคในศูนย์พักพิงชั่วคราวชายแดนไทย-พม่า ที่จัดตั้งขึ้นโดยสำนักกระบาดวิทยาร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาล สำนักงานสาธารณสุขอำเภอที่เป็นที่ตั้งของศูนย์พักพิง องค์กรเอกชนด้านการแพทย์ (NGOs) และองค์การอนามัยโลก² พบว่าที่ศูนย์พักพิงทั้ง 3 แห่งในจังหวัดตากมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกจำนวน 347 ราย และมีรายงานผู้เสียชีวิต 1 ราย ที่ศูนย์พักพิงบ้านนุโพโดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์โรคไข้เลือดออก จากระบบเฝ้าระวังโรคติดต่อในศูนย์พักพิงชั่วคราวไทย-พม่า

ในปี พ.ศ. 2555 ข้อมูลจากระบบเฝ้าระวังโรคในศูนย์พักพิงชั่วคราวชายแดนไทย-พม่า พบว่าศูนย์พักพิง 3 แห่งของจังหวัดตากเริ่มมีผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกที่บ้านแม่หละในสัปดาห์ที่ 18 และมีผู้ป่วยสูงสุดในสัปดาห์ที่ 23 จำนวน 82 ราย จากนั้นจึงมีแนวโน้มลดลง และในสัปดาห์ที่ 32 พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกที่บ้านอู๋เมียม 1 ราย ในปี พ.ศ. 2556 พบผู้ป่วยในศูนย์พักพิงทั้ง 3 แห่ง มีผู้ป่วยสูงสุดที่บ้านนุโพ (ดังรูปที่ 1)

1.1 สถานการณ์โรคไข้เลือดออกที่ศูนย์พักพิงบ้านนุโพ อำเภออู๋เมียม

ไม่พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกตลอดทั้งปี พ.ศ. 2555 ในปี พ.ศ. 2556 พบผู้ป่วยทั้งหมด 276 ราย (อัตราป่วย 15.89 ต่อประชากรพันคน) เป็นผู้ป่วยอาศัยในศูนย์พักพิง 260 ราย และผู้ป่วยชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยนอกศูนย์พักพิง แต่ได้รับการรักษาที่ศูนย์พักพิง 16 ราย เริ่มมีผู้ป่วยรายแรกในสัปดาห์ที่ 12 โดยเริ่มป่วย

วันที่ 10 มีนาคม 2556 และมีผู้ป่วยต่อเนื่องทุกสัปดาห์

ในสัปดาห์ที่ 15 พบผู้เสียชีวิต 1 ราย เป็นเพศหญิง อายุ 5 เดือน อาศัยอยู่ในศูนย์พักพิง เป็นผู้ป่วยรายที่ 8 ของปี พ.ศ. 2556 เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 12 เมษายน และเข้ารับการรักษาเมื่อวันที่ 13 เมษายน 2556 การทดสอบ Tourniquet และ NS1 Ag ให้ผลลบก วินิจฉัยไข้เลือดออก (DF) เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2556 เวลา 19.00 น. ผู้ป่วยมีอาการหายใจขัดและช็อกจึงส่งต่อไปยังโรงพยาบาลอู๋เมียม และผู้ป่วยเสียชีวิตหลังจากเดินทางมาถึงโรงพยาบาลอู๋เมียมไม่นาน แพทย์วินิจฉัยติดเชื้อมีภาวะโลหิตจางร่วมกับภาวะหัวใจหยุดเต้นเฉียบพลัน (sepsis with sudden cardiac arrest)

การดำเนินการควบคุมโรคในศูนย์พักพิง ได้มีการค้นหาผู้ป่วยเพิ่มเติมในชุมชน ให้ความรู้แก่ประชาชนในศูนย์พักพิง พ่นหมอกควันเพื่อฆ่ายุงตัวแก่ในวันที่ 19 เมษายน 2556 มีการรณรงค์กำจัดลูกน้ำ ให้ประชาชนนอนในมุ้ง และแจกจ่ายยาทาป้องกันยุง นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ health care worker ได้เฝ้าระวังผู้ป่วยอย่างใกล้ชิด และแจ้งสถานการณ์โรคไข้เลือดออกแก่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอที่มีศูนย์พักพิงตั้งอยู่

1.2 สถานการณ์โรคไข้เลือดออกที่ศูนย์พักพิงบ้านแม่หละ อำเภอท่าสองยาง

ในปี พ.ศ. 2555 พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก 562 ราย (อัตราป่วย 12.24 ต่อประชากรพันคน) เป็นผู้ป่วยอาศัยในศูนย์พักพิง 544 ราย และผู้ป่วยชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยนอกศูนย์พักพิงแต่ได้รับการรักษาที่ศูนย์พักพิง 18 ราย

ในปี พ.ศ. 2556 พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก 65 ราย (อัตราป่วย 1.42 ต่อประชากรพันคน) เป็นผู้ป่วยอาศัยในศูนย์พักพิง 63 ราย และผู้ป่วยชาวกะเหรี่ยงที่อาศัยนอกศูนย์พักพิงแต่ได้รับการรักษาที่ศูนย์พักพิง 2 ราย เริ่มมีผู้ป่วยรายแรกในสัปดาห์ที่ 21 โดยเริ่มป่วยวันที่ 23 พฤษภาคม และมีผู้ป่วยต่อเนื่องทุกสัปดาห์